

Streekraad hangt na twintig jaar nog niet in de touwen

Foto: Anne Marie Kamp

De kommervolle tijden zijn nog niet voorbij in Oost-Groningen

Mevrouw, weet u wat de streekraad is?

.....?? Doet die niet iets met de VVV? En met dat huifschip in de Wedderbergen?

Ze doet wel iets meer. Zou u het weten?

Nnnneee, ik weet wel dat de vriendin van die-en-die er werkt.

Dat is toch zo hè?

Dat zou ik niet weten.

Meneer, weet u wat de streekraad is?

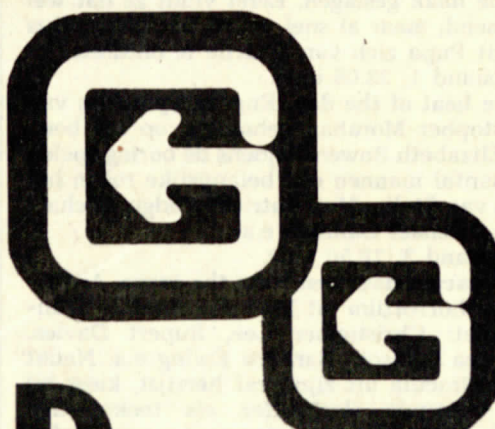
Absolute stilte. Hoog opgetrokken wenkbrauwen.

Meneer, weet u wat de streekraad is?

„De streekraad Oost-Groningen?

Ja, zit in de Burcht in Wedde.

Beweegt zich op maatschappelijk en cultureel terrein. Nee, dat niet, bemoeit zich met wegaanleg en dergelijke”.

De streekraad Oost-Groningen bestaat in 1991 twintig jaar. In de loop van dit jaar wordt er een feestje gebouwd, maar voor het hoe en wat, en ook waar, is het nog even te vroeg. Er zijn meer vragen. Zoals deze: zijn er nog weer twintig jaar voor de streekraad weggelegd? Het lijkt er soms op dat de samenwerking in Oost-Groningen aan het afbrokkelen is. Nog even en Pekelders wordt het verboden in Winschoten te komen. Wraak voor het bedanken voor allerlei gemeenschappelijke doelen die in Winschoten met veel geld op de been worden gehouden.

In het hart van Oost-Groningen maken de gemeenten een potje van de innig gekoesterde samenwerking. Aan de rand van het roerige gebiedje lijken Stadskanaal en Veendam zich ietwat hooghartig af te keren. Zij redden zich alleen wel.

Gezichtsbedrog of harde werkelijkheid? Staat de streekraad op ontploffen in z'n vierde lustrumjaar of zitten alleen Winschoten en nabije omgeving te donderjagen en gaat het met de samenwerking onder de streekraadgemeenten nog steeds redelijk naar wens?

Door **Roel Waalkens**

Chris Arlman (46) is sinds een jaar voorzitter van die club van negen. 't Is best wel indrukwekkend hoe hij zijn geloof in het samenwerkingsverband uitdraagt. Woest aan zijn pijp trekkend, af en toe beledigde blik in de ogen, verbaasd over het onbegrip pareert hij de vragen. Hij bries als de schijnbaar afzijdige rol van Veendam en Stadskanaal ter sprake komt: „Onjuist. Stadskanaal is juist een erg goed lid. Altijd in positieve zin erbij. Veendam ook. Er is niet één gemeente die in de touwen hangt”.

Pas later in het gesprek komt ook de rol van Winschoten ter sprake. We hebben dan net gesproken over het geruzie tussen zijn eigen gemeente Pekela en de grotere nabuur. Arlman kan het niet goed hebben dat Winschoten ontbrak toen vorig zomer direct na de herindeling allerlei nieuwe verbanden werden gevormd. „Waar was Winschoten toen?” Dat de gemeente er wel bij bleef, kwam doordat de anderen elkaar aanspoorden plek voor Winschoten in te ruimen. „Want het is nog steeds onze centrumgemeente”.

Vrij onduidelijk

Het werk van de streekraad Oost-Groningen mag dan voor de doorsnee burger vrij onduidelijk zijn, hij betaalt er wel voor. Vier gulden per jaar. De negen gemeenten: Beerta, Bellingwedde, Menterwolde, Pekela, Scheemda, Stadskanaal, Veendam, Vlagtwedde en Winschoten, helpen op die manier de streekraad aan z'n jaarlijks budget van om en nabij de zes ton. De bezetting van de Burcht in Wedde waarin de streekraad zetelt bestaat uit 10 'mens'. Zij hebben aan die zes ton te weinig. Maar gelukkig, aldus Arlman, komt er door het binnenhalen van allerlei projecten waaraan subsidies kleven extra geld binnen. De begroting voor dit jaar vermeldt aan inkomsten en uitgaven circa anderhalf miljoen, maar uiteindelijk komt het bedrag uit op het dubbele.

Als hem gevraagd wordt in één zin de doel-

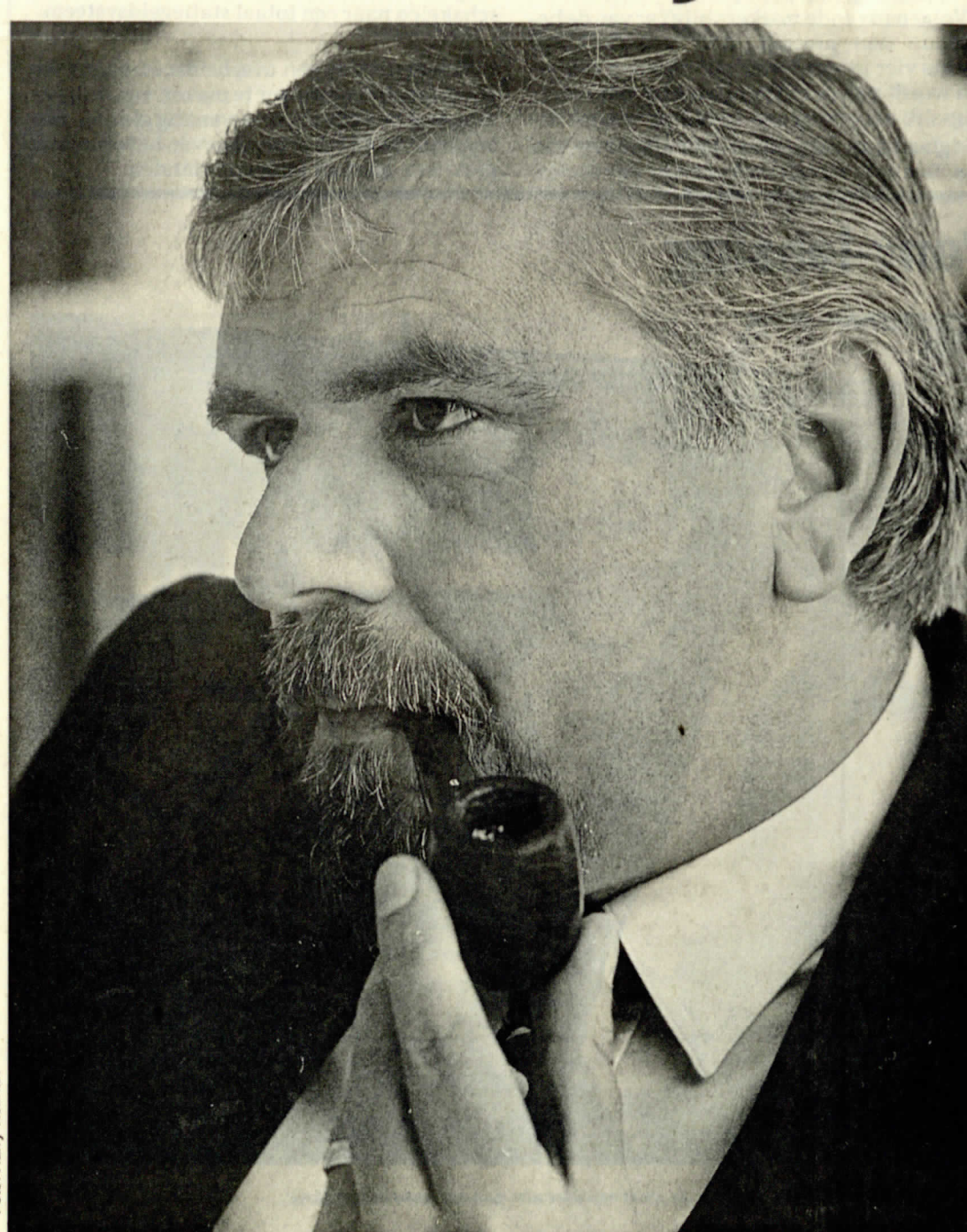

Foto: Harry Tielman

stelling van de streekraad te formuleren, blijkt hij aan een woord genoeg te hebben: belangenbehartigingsinstituut - voor de negen gemeenten gezamenlijk en individueel. „Toen Winschoten de boot had gemist met de gevangenis en die moest sluiten, hebben wij geprobeerd door een gesprek met Justitie dat alsnog te veranderen”.

Dat de bevolking nauwelijks een idee heeft over wat de streekraad is en doet, is niet zo vreemd: het orgaan timmert vrijwel niet aan de weg. Vroeger was dat anders. Er kon geen brief naar Den Haag gaan of er ging er ook een naar de kranten. Er is nu sprake van regulier overleg met de hogere overheden en daarin speelt de streekraad z'n rol 'zeer sterk' mee. „Initiërend, regulerend, ondersteunend”. Twee keer per jaar zien streekraad en 'Den Haag' elkaar, eenmaal in Wedde op de Burcht, de andere keer in het Haagse. Het functioneren is makkelijker geworden nu er nog maar negen gemeenten over zijn. Elke gemeente is vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur en 'dus' meteen geïnformeerd. „Er is maar weinig navraag meer”.

Meest actuele onderwerpen zijn de sociale vernieuwingen en Vierde Nota Extra. Het eerste onderwerp is nog niet uitgewerkt, het komt in de loop van dit voorjaar in bespreking. Arlman roemt de kwaliteit van de stukken en voorstellen die 'het bureau' afscheidt. Hij zou willen dat er in de vergaderingen meer over gediscussieerd werd. Ideeën ontstaan vaak in de gemeenten. Zo vroeg in Beerta een startende ondernemer om ondersteuning. In feite is daar het Regionaal Ondernemers Instituut uit voortgekomen. In Stadskanaal was al iets als gevolg van ontslagen bij Philips. Uit vrees dat *know how* de streek zou verlaten werden koppen bij elkaar gestoken om ontslagen werknemers met het opstarten van een eigen bedrijf te helpen. Ook de Beertster ondernemer in spé profiteert ervan dat de streekraad het Kanaalster initiatief geschikt maakte voor algemeen gebruik. De streekraad is gebrand op dit soort initiatieven. Zo worden nu pogingen gedaan aan het ROI de economische ontwikkelingen in de hele streek te koppelen. „Sommingen vinden het naïef. Dat krijg je nooit voor elkaar, zeggen ze, maar ik zou via het ROI naar

één bureau voor economische aangelegenheden voor het hele gebied willen”. Het zou iemand voor de acquisitie moeten inhuren. Voor naijver heeft hij geen vrees. „Als je vooraf maar een rol inbouwt voor elk individueel gemeentebestuur”. Er moet een inventarisatie aan vooraf gaan van wat de streek aan mogelijkheden en bestemmingsplannen heeft. Als een bedrijf heeft beslist te willen komen, kan hij in contact gebracht worden met de gemeente die aan z'n wensen voldoet. Arlman geeft zichzelf vier jaar om deze wens vervuld te krijgen. „Als het niet lukt, laten we een hoop kansen liggen”.

Is het niet frappant dat zijn eigen gemeente de samenwerking aan het bruskeren is gezien de verwickelingen met Winschoten? Arlman snuift eens. Legt omstandig uit dat Pekela met moeite de touwtjes aan elkaar knoopt. En dat er na de herindeling keuzes moesten worden gemaakt.

Legitiem

„Bepalend daarbij waren kwaliteit en prijs. Heel legitiem of niet soms?” Pekela koos voor het muziekonderwijs voor Veendam en schreef Winschoten af. Koos voor het maatschappelijk werk voor de Stichting 70 in Veendam zegde de diensten van de SMDOG in Winschoten op. Pekela bracht verder veranderingen aan bij de groenwerkplaats Wevebo waarvan dezelfde Chris Arlman voorzitter is. De reactie op alle voor Winschoten nadelige besluiten loog er niet om. Welzinsambtenaren schreven een stuk waarin Pekela openlijk werd bedreigd met een uitsluiting van het gebruik van voorzieningen waarover Winschoten als centrumgemeente beschikt. Arlman blaast de boosheid van zich af. „Op die manier kunnen we niet met elkaar omgaan in Oost-Groningen.” Niet dat het dreigement consequenties zal hebben. Even weinig als wanneer een geheelonthouder een bezoekverbod voor een bepaald café wordt opgelegd. Bovendien heeft Pekela het gelijk aan zijn kant, vindt Arlman. De SMDOG was vroeg genoeg ingelicht dat Pekela problemen had met z'n geld. Voor maatschappelijk werk was voor '91 een ton beschikbaar. De SMDOG liet na die informatie niks van zich horen terwijl de Stichting 70 reageerde met: voor dat geld zien wij wel mogelijkheden. Later bleek een gigantisch verschil. De maatschappelijke zorg door de SMDOG kwam op 17 gulden per inwoner, die van de Stichting '70 op elf gulden. Verschil in kwaliteit is er niet. Hij is tevreden dat de SMDOG inmiddels voor '91 de tarieven naar beneden heeft bijgesteld. „Andere gemeenten profiteren op die manier van onze actie”.

Bij de muziekschool heeft zich iets dergelijks afgespeeld. „De uitgaven daar waren niet beheersbaar. Als je zelf als gemeente op welzijn bezuinigt waarom regionaal dan niet.” Aan beide muziekscholen werd de prijs voor '91 opgevraagd. Winschoten reageerde met: die staat in de begroting. Veendam zond een 'heel pakket' op waaruit bleek dat Pekela er 60.000 gulden goedkoper uit zou zijn. Opnieuw was de keus niet moeilijk. Winschoten heeft in december een briefje gehad over Pekela's uittreding.

Pekela zal niet uit de Wevebo, ook gevestigd in Winschoten, treden. Hierbij gaat het im-

mers niet alleen om geld maar ook om de mensen die er werken. En die verkozen de Wevebo boven Wedeka in Stadskanaal. Op Arlman's initiatief is wel een andere vergoedingsregeling uitgedokterd. Gemeenten betalen alleen nog voor geleverd werk. Subsidies zijn afgeschaft. Voor Winschoten een voordeeltje, ook al zag volgens Arlman zijn vertegenwoordiger dat niet direct. De meerkosten van het nieuwe systeem slaan voor Winschoten om in een voordeel van plm. 56.000 gulden in '91. Pekela betaalt daarentegen 62.000 gulden meer.

Vierde Nota Extra

Met de Vierde Nota Extra in aantocht, zegt Arlman, moet men in Den Haag niet het idee hebben van: er is nu wel genoeg aan Oost-Groningen gespijkerd, nu maar eerst een ander. Hij ziet het als een van de grootste klussen van de streekraad: het zekerstellen van het regionale beleid als ISP-4 in '94 is afgelopen. Sinds de noedklok werd geluid, heeft Oost-Groningen samen met Zuid-Limburg vrijwel constant kunnen rekenen op Haagse steun via het regionale beleid. Zuid-Limburg bedruipt zich nu zelf als een 'Euregio'. De streekraad Oost-Groningen doet weinig over de landsgrens. Arlman noemt weliswaar de samenwerking met de Eems Dollard Regio en contacten met het Weser-Ems Bezirk, maar overtuigend klinkt het niet. Zijn eerste zorg is dat het regionale beleid in Den Haag overeind blijft. Het heet dat de marktsector de verdere ontwikkeling moet dragen. Maar volgens Arlman is die sector (nog) niet sterk genoeg om dit te kunnen. „We kunnen niet zonder hulp van de overheid. We zullen Den Haag duidelijk moeten maken dat de kommervolle tijden hier nog niet voorbij zijn.” De landbouw is een van de meest bedreigde sectoren. Daar is geld voor nodig. „De landbouw moet een aanbod worden gedaan waaruit blijkt dat er ook voor haar nog steeds licht is op deze aarde”.

Is de streekraad toch niet een wat al te vrijblijvende organisatie? Er worden tegenwoordig vergaderingen gehouden waar de 'portefeuillehouders' gewoon maar wegblijven. Ze sturen hun ambtenaren wel. Arlman vindt dat een trieste ontwikkeling. „Het getuigt niet van grote bestuurskracht.” Er is zijn inziens wel veel daadkracht onder de bestuurders. „Iedereen wilde van der Valk hebben. De koppen hadden veel eerder bij elkaar moeten worden gestoken. Van der Valk wilde so-wie-so naar Oost-Groningen. Als we iets meer hadden samengewerkt had Oosterbroek er zelf geen geld in hoeven te steken. 't Is wel wrang voor het bestaande bedrijfsleven dat zo'n Van der Valk hier met een bruidsschat naar toe is gelokt”.

Een onderwerp dat stennis oproept zal de streekraad niet gauw aanpakken. Het werkgebied telt drie schouwburgen en alledrie kosten ze veel geld. In Veendam zijn de problemen rond Veenlust niet uit de krantekolommen weg te slaan. Toch zou Arlman zich er niet graag aan bezondigen het onderwerp 'culturele centra' op de agenda te zetten. Hij leerde z'n lesje toen hij als voorzitter van de Klinker een notitie schreef waarin hij aanstuurde op een fusie van de drie schouwburgen. De notitie verdween schielijk in de onderste la. Het onderwerp was niet bespreekbaar. Aan zoiets moeilijks waagt de streekraad zich niet.